107. Tiistaina 22 päivänä syyskuuta 1992

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Kolmas käsittely:

1) Ehdotus laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta 3257

Hallituksen esitys n:o 98
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21

2) Ehdotus laiksi kulutustavaroiden alkuperämaan ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 91
Talousvaliokunnan mietintö n:o 28

Toinen käsittely:

3) Ehdotus laiksi kihlakunnanoikeuden lautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta 3259

Hallituksen esitys n:o 100
Lakivaliokunnan mietintö n:o 5

4) Ehdotus laiksi talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 119
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38

S.

5) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 3260

Hallituksen esitys n:o 108
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 22

Ensimmäinen käsittely:

6) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteenä olevan teollisuustulliluettelon muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 90
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34

7) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 102
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35

8) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 104
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36

9) Ehdotus laiksi vaatteiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta 3261

Hallituksen esitys n:o 117
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

10) Ehdotus laiksi mielenterveyslain 8 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 92
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23

S.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 129 laiksi kansainvälisten sopimusten julkaisemisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta. 3262

12) Hallituksen esitys n:o 152 laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 154 laiksi julkisista hankinnoista ja laiksi kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta. „

14) Hallituksen esitys n:o 158 laiksi työllisyyslain muuttamisesta ..... „

15) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta 3271

16) Ed. Rauramon ym. lakialoite n:o 29 laiksi ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta 3272

Pöydällepanoa varten esitellään:

17) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 hallituksen esityksestä EFTA-valtioiden ja Tšekin ja Slovakian liittotasavallan välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen tasavallan ja Tšhekin ja Slovakian liittotasavallan välillä tehdyn maataloustuotteiden kauppaa koskevan pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 88) ..... „

18) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24 hallituksen esityksestä laiksi ulkomaalaisten vapaaehtoisten rintamasotilaiden kuntoutuksesta ja rintamarahasta (HE 127) ..... „

19) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7 hallituksen esityksestä laiksi etuostolain muuttamisesta (HE 121) ..... „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Dromberg, Haavisto, Iivari, Juhantalo, Jäätteenmäki, Karhunen, Korkeaoja, Koski, Lehtosaari, Miettinen, Morri, Mäkelä, Ollila, Pietikäinen S., Pokka, Rossi, Räty, Röntynen, Suhonen, Viinanen, Väyrynen ja Wahlström.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Jäätteenmäki ja Dromberg.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Miettinen, Paakkinen ja Pokka sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Dromberg, Haavisto, Iivari, Karhunen, Lehtosaari, Mäkelä, Ollila, Rossi ja Suhonen, tämän kuun 24 päivään virkatehtävien vuoksi edustajat Korkeaoja, Wahlström ja Väyrynen sekä 25 päivään yksityisasioiden vuoksi edustajat Koski ja Räty.

Uusia hallituksen esityksiä

Puhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluvan syyskuun 18 päivältä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 160, 161, 165—170 ja 173—175, jotka nyt on edustajille jaettu.

Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston täydennys

Puhemies: Luetaan Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston täydennysvaalia koskeva eduskunnan valitsijamiesten kirjelmä.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnan valitsijamiehet
22 päivänä syyskuuta 1992
N:o 5

Eduskunnalle

Eduskunnan valitsijamiehet kunnioittaen ilmoittavat, että he ovat tänään valinneet Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvoston jäseneksi 1 päivästä lokakuuta 1992 lukien jäljellä olevaksi

toimikaudeksi edustaja Eeva Turusen vapautuksen saaneen edustaja Ritva Laurilan sijaan.

Valitsijamiesten puolesta:

Kimmo Sasi
Puheenjohtaja

Ritva Bäckström
Sihteeri"

Puhemies: Eduskunta päättänee saattaa vaalin tiedoksi liikenneministeriölle.

Hyväksytään.

Ed. Kalliomäen ym. välikysymys työttömyyden vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä

Puhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että viime istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Kalliomäen ym. välikysymykseen n:o 4 työttömyyden vähentämiseksi tarvittavista toimenpiteistä ovat sen allekirjoittajien lisäksi yhtyneet edustajat Rinne, Pykäläinen ja Laakso.

Kun välikysymykseen on liittynyt kaikkiaan 63 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 98
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Ehdotus laiksi kulutustavaroiden alkuperämaan ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 91
Talousvaliokunnan mietintö n:o 28

Puhemies: Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Laine: Herra puhemies! Pöydille on jaettu nimissäni perustelulausuma, jota ennen haluan muutaman sanan todeta.

Ensinnäkään mielestäni Eta-sopimusta ei pidä tulkita hallituksen esityksen perusteluissa tehdyllä tavalla. Tämän käsityksen olen lausunut aiemmin ja toistan, että jos Eta-sopimusta ryhdytään tulkitsemaan sillä tavalla kuin esimerkiksi esityksen perusteluissa, tulee hyvin kyseenalaiseksi suhtautuminen koko sopimukseen.

Se, miten tämän asian yhteyteen se on nyt kytketty, on johtanut siihen, että kun 8—9 vuotta sitten tässä talossa katsottiin yksimielisesti tarpeelliseksi alkuperämaamerkintä paitsi tuontitavaroissa myös kotimaassa valmistetuissa, nyt Eta-sopimukseen viitaten katsotaan, että silloin säädetty ei enää tänään ole tarpeen ja paikallaan. Eräs perustelu oli se, että alkuperämerkintäpakkoa edellyttävä laki on hyvä mutta sen valvonta on heikko. Mielestäni tästä olisi tullut tehdä toisenlainen johtopäätös kuin se, mihin hallitus on päätynyt.

Kun hallituksen esitystä on puolusteltu, on sanottu, että ei lain kumoaminen tarkoita sitä, että on pakko luopua alkuperämaamerkinnästä. No, eipä tietenkään se sitä tarkoita. Suomalaiset valmistajat voivat, jos haluavat, edelleen merkitä alkuperän, mutta tästä juuri seuraa se, että valmistajalle tai sellaiselle maahantuojalle, joka tästä huolehtii, tulee lisäkustannuksia eli esimerkiksi kotimarkkinateollisuus joutuu huonompaan asemaan. Tämä oli muuten se perustelu, jonka vuoksi EY-tuomioistuin aikoinaan on eräisiin valituksiin kantaa ottanut. Silloin oli perusteena se, että kotimaassa valmistetut ja ulkomailta tuodut tuotteet kuten kulutustavarat ovat eriarvoisessa asemassa.

Kymmenen vuotta sitten hallituksen esityksen perusteluissa korostettiin voimakkaasti suomalaisten tuotteiden kilpailukykyä, mutta nyt se unohdetaan, ei tosin juhlapuheissa, sillä esimerkiksi ministeri Pekkarinen parisen viikkoa sitten

kehotti kuntia suosimaan kotimaisia tuotteita. Aivan viime päivinä lehdistössä on julkaistu eräs selvitys tai tutkimus, josta kävi ilmi, että suomalaiset kuluttajat haluavat erityisesti suosia kotimaisia tuotteita.

Mielestäni olisi riittäviä syitä hallituksen esityksen hylkäämiseen, mutta katsoen nyt kuitenkin tilanteen olevan sellainen, ettei hallituksen esityksen hylkäämiselle löydy salista laajempaa kannatusta, en tuollaista ehdotusta tee. Sen sijaan, herra puhemies, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi:

"Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lain kumoamisen vaikutuksia kuluttajansuojaan, kuluttajien tiedontarpeen tyydyttämiseen, kotimaisen tuotannon ja suomalaisten kulutustavaroiden markkinointiin ja kilpailukykyyn sekä ryhtyy seurannan edellyttämiin ja tarvittaessa myös muihin toimenpiteisiin kuluttajien tiedontarpeen tyydyttämiseksi ja suomalaisten kulutustavaroiden suosion lisäämiseksi kotimaassa ja ulkomailla."

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Lakiehdotus olisi todella pitänyt hylätä tai ainakin ehdottaa sen hylkäämistä siitä syystä, että tehdään lainsäädäntöä, joka nojaa taustaltaan Euroopan talousaluetta koskevaan sopimukseen, jonka toteutuminen ei ole niinkään varmaa. Tänä päivänä näyttää siltä, että Euroopassa järki alkaa voittaa, joitakin pieniä järjen säteitä eri puolilta Eurooppaa alkaa näkyä. Saattaa olla, että se menee niin pitkälle, että se myös liittyy Eta-sopimukseen. Toisin sanoen päästään tästäkin pälkähästä kuin koira veräjästä.

Toisaalta kuitenkin alkuperämaamerkinnät käyvät siitä syystä mahdottomaksi, niin kuin aikaisemmin olen sanonut, että johonkin paitaan saatetaan kaavat tehdä Ruotsissa, se leikataan Vaasassa, viedään Portugaliin ommeltavaksi, paketoidaan Italiassa ja tuodaan sitten taas Suomeen myytäväksi. Siinä mielessä kansainvälistyminen vie pohjan pois alkuperäismaamerkinnöiltä.

Olisi siis pitänyt hylätä, mutta emme mekään lähde tätä esittämään, koska Eta-pohjaisia lakeja tulee kuin nauhalta, ne pitäisi jokainen esittää hylättäväksi, toisin sanoen luovumme asiasta.

Mitä tulee ed. Laineen ponteen, siinä on hyvä pohja, mutta se olisi saanut olla puolitoista riviä lyhyempi, loppurivit ovat vähän "kaikille kaikkea hyvää vain". Kuitenkin tässä on hyvä ajatus eli kuluttajansuojan lisääminen.

Teen sen inhottavan tempun vasemmistolle, että, herra puhemies, kannatan ed. Laineen ehdotusta eli pääsen ensimmäiseksi kannattajaksi.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Minusta hallituksen esitys voidaan hyväksyä sen takia, että alkuperämaamerkintää on käytetty paljon väärin ja sillä on jopa harhautettu kuluttajia. Mutta vastaisuudessa on tärkeätä, että turvataan kuluttajien oikeus saada tietoa vaikka koko sen tuotteen elinkaaresta, jonka hän haluaa ostaa, ettei käy sillä tavalla, että on kenkäpari, jossa lukee "Made in Finland", ja käy myöhemmin ilmi, että nahka on tuotettu Afrikassa hyvin tuhoisilla maatalousmenetelmillä ja kengän värjäykseen on tehty väri Puolassa jokea saastuttamalla ja sitten vaikka lapsityövoimalla on liimattu pohjat paikalleen Portugalissa.

Tässä mielessä ed. Laineen ponsiehdotus on varsin hyvä. Tulen äänestämään sen puolesta ja uskon, että koko ryhmäkin tekee niin.

Ed. Björkenheim: Arvoisa puhemies! Olisin halunnut ed. Laineelle sanoa vain, että kymmenen vuoden aikana on todellakin tapahtunut paljon: Valmistustavat, tuonti ja kulutustottumukset ovat muuttuneet. Sen takia tänä päivänä on erittäin vaikeaa valvoa tuontitavaran alkuperäismaata. Monessa tapauksessa on voitu todeta, että alkuperäismaamerkintä on jopa harhaanjohtava, joten minä ainakin omalta kohdaltani olen tullut siihen käsitykseen, että tällainen lakiesitys on kuluttajain edun mukainen eikä suinkaan enää tänä päivänä päinvastoin.

Todellakin, niin kuin todettiin, alkuperäismaan merkitseminen ei suinkaan ole kielletty, joten toivonkin, että kotimaiset tuottajat käyttävät tätä edelleen hyväkseen, jos katsovat, että heidän tuotteensa on niin hyvä, että sitä kotimaisena haluavat markkinoida.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Laine ed. Aittoniemen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lain kumoamisen vaikutuksia kuluttajansuojaan, kuluttajien tiedontarpeen tyydyttämiseen, kotimaisen tuotannon ja suomalaisten kulutustavaroiden markkinointiin ja kilpailukykyyn sekä ryhtyy seurannan edellyttämiin ja tarvittaessa myös muihin toimenpiteisiin kuluttajien tiedontarpeen tyydyttämiseksi ja

suomalaisten kulutustavaroiden suosion lisäämiseksi kotimaassa ja ulkomailla."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Laineen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 93 jaa- ja 70 ei-ääntä; poissa 36. (Koneään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotus laiksi kihlakunnanoikeuden lautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 100
Lakivaliokunnan mietintö n:o 5

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö n:o 5. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 5 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotus laiksi talletusten ja obligaatioiden veronhuojennuslain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 119
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Totean paikaltani, että asuntovelallisten ongelmat ja pienyrittäjien velkaongelmat huutamalla huutavat korkotason alentamisen puolesta. Tässä mielessä mielestäni valtiovarainvaliokunnan mietintöön liitetty vasemmiston edustajien vastalause on erittäin hyvä. Toivon, että kolmannessa käsittelyssä yritetään saada eduskunta yhtymään ajatukseen, joka vastalauseessa esiintyy, sillä niin kuin vastalauseessa todetaan, määräaikaistilien kolmivuotistaminen korottamalla korkoa ei suinkaan merkitse askeleita korkotason alentamisen suuntaan, vaan tarvitaan toisenlaisia toimenpiteitä, ja niistä eräitä esitellään tässä vastalauseessa.

Ed. Jäätteenmäki merkitään läsnä olevaksi.

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Kun maan keskeinen ongelma tällä hetkellä on niin yritystoiminnan kuin kotitalouksienkin osalta ja tätä kautta myös työllisyyden osalta nimenomaan korkea korkotaso, niin toivoisi, että hallitus tältä osin tuo eduskuntaan pikaisesti konkreettisia toimenpide-esityksiä, kuinka korkeaan korkotasoon puututaan. Esitys, jota nyt käsittelemme, on vain pientä näpertelyä. Itse asiassa tämä tulee vain nostamaan korkotasoa nykyisestä, koska tämä tietää sitä, että kahden vuoden verovapailta määräaikaistileiltä siirtyy talletuksia uusille kolmen vuoden määräaikaistalletustileille ja näille tileille maksettava korko on yhtä prosenttiyksikköä suurempi, joten mitään mahdollisuutta siihen, että tällä korkotasoa laskettaisiin, ei ole.

Ainoa keino olisi saada talletukset siirtymään lähdeverollisilta tileiltä uusille kolmen vuoden tilille. Tämä edellyttäisi puuttumista lähdeverotilien korkeaan korkotasoon. Se voitaisiin tehdä eräin saman tyyppisin menetelmin kuin tässä eli säätämällä esimerkiksi veroporras lähdeverotalletuksille. Toivon, että kolmannessa käsittelyssä voimme ponnen muodossa mitata eduskunnan kantaa tähän asiaan, tuleeko lähdeverotileihin puuttua vai ei.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1, 3, 4 ja 6 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 108
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 22

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 8 a, 8 f, 8 g, 17 b ja 19 e §, 19 b §:n edellä oleva väliotsikko ja 20 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
toisen lakiehdotuksen 1 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
kolmannen lakiehdotuksen 27 a ja 33 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
neljännen lakiehdotuksen 43 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi tullitariffilain liitteenä olevan teollisuustulliluettelon muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 90
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 102
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35.

Keskustelu:

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Viime toukokuun 1 päivästä alkaen meillä poistettiin arvopaperipörssin välityksellä tapahtuvasta arvopaperin myynnistä suoritettava leimavero. Tätä perusteltiin tuolloin osin suhdannepoliittisena toimenpiteenä, koska kaikkien tiedossa oli arvopaperipörssin lama. Arvopaperikauppa kuviteltiin saatavan käyntiin edes osittain siten, että leimaveroa pudotetaan, ja se pudotettiin nollille. Tuolloin esitimme, että suhdannepoliittisena toimenpiteenä vastaavalla tavalla tulisi voida palauttaa pörssikaupan leimavero ja tällä tavalla säädellä mahdollista ylikuumenemistilannetta, jos ja kun sellainen vielä tulee lamavaiheen jälkeen.

Tämän esityksen osalta voi todeta, että tämä on suoraan johdannaista toukokuun alun muutokselle, koska esitys koskee otc-listalla olevia arvopapereita. Näin ollen myös se sama peruste, että tätä käytetään tässä tilanteessa nimenomaan suhdannepoliittisena toimenpiteenä, ei yleisenä veropoliittisena linjauksena, on esitettävä. Sen vuoksi olisikin harkittava, että myös tämän osalta voitaisiin palata myöhemmin normaaliin käytäntöön eli ottaa myös tässä tapauksessa leimavero käyttöön talouden ylikuumenemistilanteen sitä edellyttäessä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi leimaverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 104
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi vaatteiden tullittomasta maahantuonnista eräissä tapauksissa annetun lain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 117
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37.

Keskustelu:

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Viime keväänä voimaan tulleen lain mukaan Suomessa tekstiilivalmistusta harjoittavat yritykset ovat saaneet tuoda maahan tullittomasti ulkomailla palkkatyönä valmistettuja vaatteita saman verran kuin ne valmistavat kotimaassa. Kun tullivapaus on sidottu kappalemääriin, saa esimerkiksi yritys, joka valmistaa 100 000 kappaletta vaikkapa alushousuja, tuoda maahan tullittomasti 100 000 kappaletta aamutakkeja. Tullittomuuden edellytyksenä on, että valmistusmateriaali on ensin rahdattava Suomeen tuontitullattavaksi ja sitten rahdattava valmistusmaahan valmistettavaksi. Tämä järjestelmä moninkertaistaa tarpeetonta kuljettamista.

Nyt tätä tullittomuutta esitetään laajennettavaksi solmioihin ja päähineisiin ja samalla tuontitullauspakkoa esitetään lievennettäväksi vetoketjujen ja neppareiden osalta sekä valmistusmaasta peräisin olevien kankaiden kohdalla. Muista maista ostetut sekä vuori- että päällikankaat, siis valtaosa niistä materiaaleista, on kuitenkin edelleen rahdattava edestakaisin.

Lakiesityksen mukainen järjestelmä diskriminoi muita vaatetusalalla toimivia yrityksiä kuten kauppaa, maahantuontia ja vaatteiden suunnitteluporrasta sekä estää uusien yritysten alalletulon. Lisäksi se syrjii tuontia kehitysmaista. Lain alkuperäinen tarkoitus oli parantaa kotimaisen tekstiiliteollisuuden kannattavuutta ja sitä kautta taata tuotannon ja työllisyyden pysyminen alalla.

Tämä tullittomuusetu onkin parantanut yritysten kannattavuutta ja kasvattanut niitten marginaaleja, mutta valmistuksen siirtyminen ulkomaille on pikemminkin näivettänyt kotimaisia investointeja ja vähentänyt tekstiilityövoiman tarvetta Suomessa. Korvaava tuonti on siten syrjäyttänyt kotimaista tuotantoa, minkä seurauksena työpaikkoja on menetetty. Investoinnit on tehty ulkomaille eikä Suomeen.

Tullittomuudesta ei ole myöskään ollut mitään hyötyä kuluttajille, sillä vaikka vaatteiden tuontihinnat ovat nousseet vain vajaan prosentin, vähittäishinnat ovat nousseet yli 4 prosenttia. Vaatetusteollisuuden kuten muidenkin alojen tulevaisuus on kiinni osaamisesta ja tehokkuudesta. Valtion rakentaman sääntelyn ja suojamuurien avulla vääristetään kilpailua ja ylläpidetään tehottomia rakenteita.

Hallituksen esitys on kestämätön paitsi kilpailu-, kauppa- ja teollisuuspoliittisesti myös kestävän kehityksen periaatteiden kannalta, koska se edellyttää valmistusmateriaalien edestakaisin kuljettamista.

Toinen kestävän kehityksen vastainen piirre on kehitysmaiden tuonnin syrjintä. Suomi ylläpitää 35 prosentin tullia useita kehitysmaista tuotavia tekstiilejä vastaan. Kuitenkin kaikkein tehokkainta ja oikeudenmukaisinta kehitysyhteistyötä olisi antaa kehitysmaille vähintään yhtä edullinen asema kansainvälisessä kaupassa kuin muille teollisuusmaille annetaan.

Arvoisa puhemies! Edellä olevalla perusteella tulen esittämään lain kolmannessa käsittelyssä, että tämä lakiehdotus hylättäisiin.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi mielenterveyslain 8 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 92
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

perustuslakivaliokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 129 laiksi kansainvälisten sopimusten julkaisemisesta annetun lain 1 ja 3 §:n muuttamisesta

talousvaliokuntaan:

12) Hallituksen esitys n:o 152 laiksi patentti- ja rekisterihallituksen suoritteista perittävistä maksuista sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

13) Hallituksen esitys n:o 154 laiksi julkisista hankinnoista ja laiksi kilpailuneuvostosta annetun lain muuttamisesta

---

14) Hallituksen esitys n:o 158 laiksi työllisyyslain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. T e n n i l ä: Herra puhemies! Uusliberalistisen uusoikeistolaisen ideologiansa mukaisesti hallitus ehdottaa työllisyyslakia huononnettavaksi. Uusliberalistisessa ideologiassahan lähdetään siitä, että valtio vetäytyy työllistämisvastuusta. Työvoimakin nähdään vain tavaraksi, jonka kulutus on riippuvainen kysynnästä ja tarjonnasta työvoimatavaramarkkinoilla. Kun on kysyntää, on työtä. Kun ei ole, on työttömyyttä. Valtio ei ota vastuuta siitä, että työttömille töitä järjestettäisiin tai siihen luotaisiin edellytyksiä, ei vaikka oikeus työhön onkin onnellisen elämän ehdoton perusedellytys.

Niin kuin jo sanottu ideologiansa mukaisesti porvarihallitus esittää nyt työllisyyslain huonontamista pysyvällä tavalla nuorten työllistämisen osalta. Työllisyyslakiinhan sisältyy velvoite nuorten, alle 20-vuotiaitten työllistämisestä. Tätä velvoitetyöllistämiskäytäntöä on jo huononnettu väliaikaisesti ja nyt nämä muutokset aiotaan tehdä pysyviksi. Tämän jälkeen nuori joutuu olemaan työttömänä puoli vuotta ennen kuin velvoite työllistää astuu voimaan. Tähän saakka ennen väliaikaista muutosta raja oli kolme kuukautta. Lisäksi työaikaa lyhennetään, mikä sinänsä tietysti voisi vielä menetelläkin, mutta kun samaan aikaan huononnetaan myös palkkaa, niin tätä esitystä ei tietenkään voi hyväksyä eikä kannattaa. Jatkossa nuorten saama palkka tulee olemaan vain 75 prosenttia alalla maksetusta palkasta eli kovasti heikkenee nuorten asema tältäkin osin.

Näitä muutoksia perustellaan suoraviivaisesti vain taloudellisilla seikoilla hallituksen lakiesityksen perusteluissa. Niissä todetaan, että nuorten työllistämisvelvoitteeseen ehdotettu muutos vähentäisi työllistettävien määrää vuonna 1993 keskimäärin 14 500 työllistettävästä 9 000 työllistettävään henkilöön, eli 5 500 nuorta jää nyt velvoitteen ulkopuolelle, kun työllistämisvelvoitteen alkamisjaksoa pidennetään puoleen vuoteen kolmen kuukauden sijasta. 5 500 nuorta pannaan tämän muutoksen seurauksena työttömien kortistoon. Tästä aiheutuu, jos tämä esitys toteutuu, vähennystä kunnille maksettaviin valtionosuuksiin 345 miljoonaa markkaa. Tässäkin on kuitenkin huomattava se, mitä nämä säästöt toisaalta ovat. Samaan aikaan kuitenkin työttömyysturvamenot kasvavat 165 miljoonaa markkaa, eli nettosäästöksi tulee 180 miljoonaa markkaa. Kun tähän lisätään sitten se, että palkkaa samaan aikaan alennetaan, tulee säästöä valtiolle työllistämislain huonontamisesta nuorten osalta 1 110 miljoonaa markkaa. Tämän verran säästetään, mutta minusta se on kovin julmaa säästämistä, kun se on nuorilta pois, nuorten työllistämisestä ja toimeentulosta pois.

Herra puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä on valmistellut lakialoitetta, jonka tulemme jättämään koskien juuri samaa työllisyyslakia ja näitä pykäliä. Me lähdemme kokonaan toisesta tavoitteesta eli työllisyyslain parantamisesta. Me näemme nuorisotyöttömyyden vakavimmaksi yhteiskunnalliseksi ongelmaksi, sillä työttömäksi heitettyjen nuorten koko elämä uhkaa mennä pilalle. Me tulemme ehdottamaan, että velvoitetyöllistäminen ulotetaan kaikkiin alle 25-vuotiaisiin nuoriin kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen ja työllistämisjakso kerrallaan kestää vuoden, jolloin pääsee paremmin sisälle siihen työhön, johon on osoitettu. Nythän se jakso on ollut vain puoli vuotta. Me tulemme saattamaan lakialoitteemme työasiainvaliokunnan käsittelyyn ja toivomme, että siellä löytyy niitä, jotka lähtevät siitä, että kyllä nuorten työllistämisestä pitää huolta kantaa ja siihen on

velvollisuus tässä maassa ajatellen ihan tämän maan koko tulevaisuuttakin.

Herra puhemies! Työministeri Ilkka Kanerva on puhunut julkisuudessa, että vuoden sisällä tullaan työllistämään 40 000 nuorta. Tämä on julkisuuspuhetta. Tänne eduskuntaan hän esittää lakiesitystä, jolla vähennetään nuorten työllistettyjen määrää 5 500:lla. Kaksi kokonaan erilaista linjaa. Herra puhemies! Me tarvitsemme sellaisen työministerin, joka todella pyrkii siihen, että työtä työttömille löytyy ja että erityisesti nuorille työtä löytyy. Valitettavasti meillä ei sellaista työvoimaministeriä tällä hetkellä ole.

Ed. T. Roos (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minäkään en voi hyväksyä tätä lakiesitystä. Se osuu juuri siihen osaan suomalaisia, jotka elävät elämänsä sitä vaihetta, jolloin haetaan koulun jälkeen paikkaa yhteiskunnassa. Hyviä paikkoja on kaksi: koulutuspaikka tai työpaikka. Se nähty, että koulutuspaikat alkavat olla kiven alla tai kiinni vanhempain varallisuudesta. Nyt näemme tässä, että sen työpaikan mahdollisuutta myös heikennetään.

Lisää kolme kuukautta olla ilman työtä saattaa monelle koitua keskiolutbaarien välityksellä onnettomuudeksi moneksi vuodeksi eikä suinkaan niin, että sitten mentäisiin työhön, jos sitä jostakin järjestyy. Se nosto kolmesta kuukaudesta puoleen vuoteen saattaa olla erittäin vaarallisella ja huonolla tavalla vaikuttavat kolme kuukautta. En voi hyväksyä tällaista lainmuutosta.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Tennilä lähestyy työttömyyden hoitoa kyllä hyvin vanhakantaisesta näkökulmasta, jos hän kuvittelee, että tällaista työttömyyttä, joka meilläkin nyt on, hoidetaan työllisyyslain kaltaisella ratkaisulla. Kyllä kai nyt on jo tullut selväksi nimenomaan tässä laskusuhdanteessa, että työllisyyslaki on toimimaton laki. Se toimii jollain lailla korkeasuhdanteessa, mutta laskusuhdanteessa se ei toimi.

Kunnat, jotka pääasiallisesti työllisyyslain velvoitteista ovat huolehtineet, joutuvat miettimään ratkaisuja vakituisen henkilökuntansa kanssa, ja samaan aikaan niiden täytyisi hoitaa työllisyysvelvoitetta. Ei tämä kyllä kovin järkevältä kuulosta.

Mitä tulee nuoriin työttömiin, joista toki minäkin kannan erityistä huolta, niin tosiasia on se, että työllisyyslain velvoitetyöllistäminen kohdistuu pääosin sellaisiin nuoriin, joilla ei ole ammattikoulutusta. Ehkä tuo koulutus olisi kuitenkin tärkeämpi asia kuin kenties tämä työllisyyslaki heidän asiansa hoitamisessa, jotta heillä olisi noususuhdanteen aikana kunnon ammatti.

Itse asiassa olen sitä mieltä, että koko työllisyyslain olemassaoloa tulisi harkita ja ne varat, jotka tätä kautta säästyisi, tulisi järkevämmin käyttää nuorten ihmisten työllistämiseen ja kouluttamiseen. Se olisi nykyjärjestelmää selvästi parempi vaihtoehto. Nykyjärjestelmähän hyvin usein kunnissa toimii niin, että yritetään epätoivoisesti keksiä jotain työpaikkoja, jotka eivät ole tarkoituksenmukaisia sen kummemmin sen ihmisen kuin julkisyhteisönkään näkökulmasta.

Ed. Korva (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen perusasiasta samaa meiltä ed. Tennilän kanssa eli siitä, että entistä enempi pitäisi nuorisotyöttömyyden ja yleensä työllisyyden hoitoon panna huomiota niin hallituksen toimesta kuin muutenkin. Mutta siinä voi kyllä olla täysin eri mieltä, kun hän puhuu siitä, että nimenomaan työllisyyslailla työttömyystilanne pystyttäisiin hallitsemaan ja hoitamaan.

On aivan selvää, että jos tämä lailla olisi hoidettavissa, niin meillä ei olisi työttömyysongelmaa, mutta näin ei ole, niin kuin tiedetään. Sen vuoksi pitäisi ottaa uusia lääkkeitä kyllä mietittäväksi. Nykyisen työttömyyden vallitessa varmasti ainoa todellinen vaihtoehto pikaisesti saada työtilaisuuksia nuorille ja myös vanhemmille on se, että ryhdytään hieman työtä jakamaan uudella tavalla.

Vielä viime vuoden osalta on todettavissa sellainen tilanne, että kansakunnan palkkasumma kasvoi noin 15 miljardia eli noin 6 prosenttia eli työssä oleville jaettiin noin 15 miljardia markkaa palkankorotuksina lisää rahaa, kun samaan aikaan kansantaloudessa jaettava väheni noin 35 miljardia markkaa. Eli erityisesti toivoisi sille ajatukselle nyt ymmärrystä, että työssä olevat eivät saalistaisi eikä ammattiyhdistysliike voimallaan lisää itselleen, jolloin samaan aikaan voimistetaan sitä tosiasiaa, että yhä harvemmille jää tuotettavasta työstä ja kansantulosta jaettavaa palkkana ja työnä.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Häkämies täällä moitiskelee meitä vanhanaikaisiksi, kun me kannamme huolta työllistämisestä. Teidän kokoomuslaisten "nykyaikaiset" temput on nähty. Te lähdette siitä, että valtiolla ei ole vastuuta. Te olette vastustaneet elvytystoimien käynnistämistä. Nyt te olette olleet hanakasti romuttamassa työllisyyslakia, ja

mikä on tulos: 400 000 työtöntä jo nyt ja puoli miljoonaa tulevana talvena. (Ed. Rinne: Puoli miljoonaa ylittyy vielä!) Te kokoomuslaiset kannatte tästä erittäin suuren vastuun, (Ed. Kekkonen: Keskeisen vastuun!) erittäin suuren vastuun tällaisesta katastrofitilanteesta.

Pahalta näyttää kyllä, että näyttää keskustalaisiinkin tarttuvan tällainen uusliberalistinen ajattelutapa. Ed. Korvalle toteaisin sen, että työllisyyslaki ei tietenkään ole ensimmäinen, se on viimeinen keino työllistää. Se on suojaverkko. Nyt kun te revitte sitä, jäljelle ei jää mitään muuta kaikkien fraasien jälkeen kuin se, että nuoret putoavat suoraan kylmään ja karuun työttömien todellisuuteen kaikkien juhlapuheittenne jälkeen.

Ed. L a a k s o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Häkämies viittasi siihen, että tässä tilanteessa pitäisi ennen kaikkea panostaa koulutukseen. Haluan kertoa ed. Häkämiehelle yhden esimerkin siitä, mihin hallituksen koulutusmäärärahojen leikkaus on johtanut nuorten kohdalla; se liittyy myös käsiteltävään asiaan oleellisesti.

Sipoossa on eräs perhe, jolla on kaksi koulussa olevaa lasta: Toisen piti mennä kouluun Porvooseen kymmenennelle luokalle ja toisen ammattikoulun toisen luokalle. Sen tuloksena, että Sipoon kunnalla ei enää ole mahdollisutta valtion leikkaustoimien tuloksena maksaa koululaisille matkatukea, perhe joutuu maksamaan peräti 1 600 markkaa näiden kahden lapsen pelkistä koulumatkoista. On aivan selvää, että perhe, jossa toinen huoltaja on työttömänä, ei pysty tällaisia kustannuksia maksamaan. Ensi vuoden alussa on kaiken lisäksi tulossa vielä lukukausimaksu. Näin on syntynyt tilanne, jossa toinen koululainen ei enää voinut jatkaa koulussa. Ei hän pääse myöskään työhön. Nyt vielä heikennetään työllisyyslakia siltä osin, joka koskee näitä nuoria. Toisin sanoen ei päästä sen paremmin koulutukseen kuin työhönkään.

Ed. Korvalle sanoisin sen, että luulisin, että pitäisi olla enemmän huolissaan pääomien siirtymisestä ulkomaille kuin siitä, että palkkasummaa kasvatetaan. Se menee kuitenkin kotimaiseen ostovoimaan ja kotimainen ostovoima panee kotimaiset pyörät pyörimään. Mutta ed. Korvan on hyvä tietää, että ulkomaiset sijoittajat saivat viime vuonna korkotuloina Suomessa olevista pankkitilisijoituksistaan täsmällisesti 29 miljardia markkaa. Se on suurin piirtein se sama, mihin ed. Korva viittasi kotimaisen palkkasumman kasvuna. Eikö tästä pitäisi olla enemmän huolissaan, että varat menevät ulkomaille kohtuuttoman korkeiden korkojen muodossa?

Ed. T ö r n q v i s t (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Häkämies sanoi täällä, että työllisyyslaki joutaisi kumota, että niilläkin rahoilla saataisiin paremmin nuoret huomioivaa työllistämistä. Ed. Häkämies voi olla oikeassa, mutta tässä tilanteessa, jossa mihinkään tämän suuntaisiin toimenpiteisiin ei ole ryhdytty, ei mitään selvityksiä tehty, minusta on edesvastuutonta se, että nuorten työllistämisvelvoite siirretään kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Kolme kuukautta on liian paljon monen nuoren osalta. Velvoitetyö on kuitenkin parempi kuin ei mitään. On aivan selvä, ettei pysyviä työpaikkoja tätä kautta saada, mutta tämmöinen "katkaisuhoitokin" on parempi kuin jäädä kokonaan kotiin työttömäksi.

Erityisen ällistynyt ja huolissani olen siitä, että nyt kun ainakin Pohjois-Karjalassa ja kehitysalueilla on kannustettu nuoria yrittäjiksi, kannustettu käymään kursseja, että pääsisivät yrittäjiksi, ja kun menee työvoimatoimistoon ja sanoo, että minulla on tämmöinen hyvä idea, saanko starttirahan, että minä haluan yrittäjäksi, niin työvoimatoimisto sanoo, että joo ok, mutta ensin olet kuusi kuukautta työttömänä ennen kuin saat mitään. Tämä on elokuussa annetulla asetuksella muutettu tällaiseksi. Minusta tuntuu, että yrittämisen halu ja idea ehtii kyllä moneen kertaan kuolla, kun nuori on kuusi kuukautta työttömänä ja menee sitten kyselemään sitä starttirahaa.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korva totesi suurin piirtein siihen tapaan, että koska meillä on liki 400 000 työtöntä, niin se osoittaa, että työllisyyslaki ei voi toimia. Mutta eihän tämä ole todiste siitä, että työllisyyslaki ei voi toimia, vaan se todistaa ainoastaan sitä, että meillä ei ole koskaan yritettykään noudattaa työllisyyslakia. Pelkäänpä pahoin, että ed. Korva esimerkiksi ei ole tutustunut lain periaatteeseen. Siellä ensimmäinen lähtökohta on se, että pyritään yleisillä talouspoliittisilla keinoilla työllistämään tämän maan kansalaiset. Se on asia numero yksi. Täysin yksiselitteisesti laissa on lähdetty tästä kohdasta.

Mutta tämä hallitus alusta alkaen on ilmoittanut, että ihmisten pitäminen työttömänä on yhteiskunnalle halvempaa kuin heidän työllistä-

misensä, joka ikisessä välissä. Viimeksi television kyselytunnilla pääministeri Aho muistutti siitä, kun oli esillä esimerkiksi se, että annettaisiin yliopistoille miljardi markkaa, että he työllistäisivät tutkijoita ja tarjoaisivat jatkokoulutuspaikkoja. Kun pääministeri vastasi tähän, niin hän sanoi, että kyllä tämä on hyvä, mutta se varmasti maksaa enemmän kuin näiden ihmisten pitäminen työttöminä. Tämähän on ollut tämän hallituksen ajattelutapa koko ajan. Se ei ole halunnut alentaa työttömyyttä, vaan nimenomaan se on lähtenyt siitä, että työttömyys saa nousta korkealle.

Eli tässä maassa ei ole noudatettu työllisyyslakia alkuunkaan, ja ratkaisu ei varmasti ole se, että työllisyyslain viimeinen suojaverkko, velvoitteet, poistetaan, vaan ratkaisu on se, että ryhdytään noudattamaan työllisyyslain velvoitteita siinä järjestyksessä, kuin ne on esitetty.

Ed. Dromberg merkitään läsnä olevaksi.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle ja muillekin haluan todeta, että kannatan tätä työllisyyslakia tietyiltä osilta, mutta kannatan myös sitä, että tätä lakia on eräiltä osin nyt muutettava nimenomaan työn uudelleenjakamisen suuntaan sen vuoksi, että rahoja ei ole riittänyt nykyisen lain toteuttamiseen. Olen käytännössä vuodesta 1982 alkaen ollut työnantajana toteuttamassa tätä lakia ja jonkin verran ehkä siltä pohjalta tunnen.

Kun ed. Laakso puhui palkkasummasta ja sen kulkemisesta kulutukseen, toteaisin, että meillä kansantaloudessa palkkasumma on noin 250 miljardia markkaa, se jaetaan meille kaikille palkkoina. Jos siitä otettaisiin 1 prosenttiyksikkö, se on 2,5 miljardia markkaa. Jos lähdettäisiin sellaisesta ajatuksesta, että me työssä olevat luopuisimme 5 prosentista palkkaamme, se tarkoittaisi sitä, että 12,5 miljardia markkaa olisi käytettävissä uudelleen yhteiskunnassa työllistäviin toimiin, investointeihin ym. Se olisi sellainen raha, jolla saataisiin todellisia konkreettisia työpaikkoja, sataprosenttisia työpaikkoja nuorille ja myös vanhemmille.

Eli tässä on juuri kysymys siitä periaateristiriidasta, että me emme voi tyhjästä ottaa sitä rahaa, vaan on lyhyellä tähtäimellä tunnustettava, että nykyistä palkkasummaa on jaettava uudelleen, jos haluamme yhä useammat saada töihin. Pitemmällä tähtäimellä kaikki voimme tienata kakkua lisää, ja se vasta tuo sitä palkanmaksukykyä lisää. Ei sitä enää voi ottaa ulkomailta velkana, sen kaikki ovat nähneet.

Ed. H ä k ä m i e s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laakson mainitsema esimerkki on varmaan totta, mutta yhtä lailla totta on se, jos katsotaan työllisyyslain toimivuutta, että monet kunnat ovat tänä päivänä siinä taloudellisessa tilanteessa, että ne ovat panneet täyttökieltoon lähes kaikki virkansa ja toimensa, jotka tulevat luonnollisen poistuman kautta vapaiksi. Jos nyt sitten verrataan sitä työllisyyslakiin, tapahtuu niin, että sairaalasta jää esimerkiksi sairaanhoitajan virka täyttämättä rahapulan vuoksi, mutta samaan aikaan kunta toisessa päässä joutuu ottamaan työllisyyslain perusteella palvelukseensa henkilön, joka tulee kenties tehtävään, joka ei ole kuntalaisen, avun tarvitsijan, näkökulmasta ollenkaan niin tarkoituksenmukainen kuin esimerkiksi sairaanhoitajan virka. Tämä saattaa kuulostaa hieman julmalta puheelta, mutta tämä on kuitenkin totta. Mielestäni kuitenkin lähtökohdan pitää olla se, että julkisyhteisöt työllistävät palvelujen käyttäjien näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti ihmisiä.

Ed. Törnqvist sanoi, että ei ole tehty mitään selvityksiä viime aikoina. Muistutan mm. valtiosihteeri Relanderin tekemästä selvityksestä, jossa hyvin kriittisesti suhtaudutaan työllisyyslakiin, ja viimeksi eilen eräät hyvin huomattavatkin sosialidemokraatit tätä selvitystä minulle kehuivat.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Häkämies vei sanat minun suustani, koska halusin juuri ed. Törnqvistille sanoa, että nimenomaan on tullut erinomainen selvitys kaikkeen työmarkkinoiden työllistämiseen liittyvistä asioista eli tämä valtiosihteeri Relanderin selvitys. Olen hyvin huvittuneena kuunnellut, kun tätä selvitystä SDP niin kovasti kehuu, ja siksi teenkin siitä johtopäätöksen, että SDP hyväksyy osa-aikatyöllistämisen, nettopalkkasysteemin, johon siinä viitataan, työmarkkinajärjestöjen vallan kaventamisen ja työn uudelleenjakamisen muutenkin, niin kuin ed. Korva täällä on moneen otteeseen sanonut, sekä työlainsäädännön byrokraattisten toimintamenetelmien uusimisen. On erinomainen asia, jos tämä on hyväksytty, mutta minusta vähän tuntuu, että tämä hyväksyntä on kyllä annettu lukematta raporttia. Sattumalta olen sen lukenut, ja se on todella hyvä raportti. Nimenomaan

siinä tuodaan juuri esille niitä pulmia, mihin täytyy lainsäädännössä puuttua, jotta työtä voidaan saada entistä useammille ja sitä voidaan jakaa uudelleen.

Ed. Ala-Nissilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kaikki me tiedämme kuntien mahdollisuudet järjestää työtä. Se on aika pitkälle usein keinotekoista. Siinä mielessä voin yhtyä lämpimästi ed. Korvan näkemykseen siitä, että yhteiskunnassa olisi korkea aika tällaisessa tilanteessa jakaa palkkasummaa oikeudenmukaisella tavalla. Tähän tilanteeseen hyvätuloisten saalistus, mitä edelleen työmarkkinakentällä ilmenee, ei ollenkaan sovi.

Tässä on kuitenkin myönteistä se, että koulutuksen osaltahan on tulossa päätöksiä ihan tällä viikolla, jolloin nuoria voidaan työttömyyskortistosta siirtää koulutuksen piiriin. Korostankin, että koulutus on kahdessa mielessä työttömyyden hoidossa erinomainen asia. Ensinnäkin koulutuksen avulla me voimme yhteiskunnan rakenteisiin varautua ja sillä tavalla muuntua, talouselämässä saada joustavuutta, mitä koulutuksen ja tutkimuksen avulla ainoastaan voidaan saada. Toisaalta tietysti koulutus on parempi kuin passiivinen kotonaolo ja ehkä parempi kuin kunnantalon pihan haravointikin, mitä usein työllisyystyöt valitettavasti ovat.

Ed. Stenius-Kaukonen puhui talouspolitiikasta, mikä tässä on hyvin keskeistä. Siinä mielessä juuri voin yhtyä siihen, että työmarkkinoilla tarvitaan joustavuutta välttämättä. Joustavuus on nimenomaan nuorten työllisyyden hyväksi tällä hetkellä, ja sitä meidän pitäisi myös eduskunnan kautta yrittää edistää.

Ed. Laakso (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Häkämies viittasi ensimmäisessä puheenvuorossaan siihen, että silloin kun työttömyyttä ei ollut, työllisyyslaki pelasi hyvin. Näin varmasti onkin, mutta työllisyyslaki on tarkoitettu toimimaan tilanteessa, jossa on työttömyyttä. On aivan selvää, että työllisyyslaki todella kokeillaan tällaisessa tilanteessa. Yhtä selvää on, että työllisyyslaki työttömyystilanteessa aiheuttaa myös kustannuksia. Nyt työllisyyslakia halutaan ajaa alas siksi, että se aiheuttaa kustannuksia, vaikka se on lain alkuperäinen tarkoitus. Näissä puheenvuoroissa ei ole siis mitään logiikkaa.

On mielenkiintoista, että ed. Korva keskustan edustajana on valmis ajamaan ostovoimaa alas. Kuitenkin keskustan pitäisi tietää se jo omien kannattajiensakin reaktioiden pohjalla, että kotimarkkinat tarvitsevat ostovoimaa. Ostovoimaa ei tule ilman palkkoja. Jos palkkoja ajetaan alas, se merkitsee ostovoiman leikkausta, se merkitsee lisää työttömyyttä. Vientihän vetää jo tällä hetkellä hyvin. Se ei ole ongelma. Ongelma on juuri se, että kotimarkkinoilla ei ole riittävästi ostovoimaa, jotta pyörät saadaan pyörimään.

Mitä tulee ed. Ala-Nissilän toteamukseen siitä, että pitäisi jakaa tuloja uudelleen, se on aivan oikea toteamus. Mutta ihmettelen, kun viimeksi käsittelimme verotaulukkoja, niin kuinkas ed. Ala-Nissilä äänestikään täällä. Mitäs nappia ed. Ala-Nissilä painoi silloin, kun oli esitys suurituloisten tulojen leikkaamisesta veroprogressiota kiristämällä? Tiedän, että keskustan ja kokoomuksen linjat tässä kysymyksessä vähän eroavat toisistaan. Kokoomus on saanut tässä kysymyksessä yliotteen. Ministeri Viinanenhan on ilmoittanut, että suurituloisille annetuttuja verohelpotuksia ei missään tapauksessa tulla perumaan.

Ed. Tennilä (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korvan puheenvuoron osalta ihmettelen kahta asiaa.

Ed. Korva taatusti tietää, miten työllisyyslaki Lapissa on toiminut, ja kai meillä on ihan yhteinen käsitys siitä, että se on toiminut siellä hyvin. Sen avulla on Lapin työllisyystilannetta parannettu tuhansilla ihmisillä, jotka muutoin olisivat olleet työttömiä. Luulenpa, että Kemijärvelläkin on erittäin myönteisiä kokemuksia siitä, mitä työllisyyslain kautta on voitu tehdä, jottei tilanne Lapissa jo aiemmin olisi katastrofaaliseksi muodostunut.

Toisaalta ihmettelen, että puhutte näin, koska tässähän valtio ottaa kunnilta nyt 1 100 miljoonaa pois rahaa. Eihän velvoitetyöllistäminen kunnille niin iso rasite ole ollut, valtiohan siinä rahaa on ollut antamassa.

Mitä tulee tulonjakoon, verotaulukot tulevat uudelleen tänne käsittelyyn. Minä kyllä kannatan sitä esitystä ja olemme sen itse tehneet aiemminkin, joka keskustan taholtakin on nyt tullut esille: pakkolaina isotuloisilta työllistämistarkoituksia varten. Se on ihan hyvä ehdotus, joka nyt ed. Kuuskosken ja puoluesihteeri Tikan suulla on julki tuotu.

Ed. Ukkolan kanssa olen yhdestä ainoasta asiasta samaa mieltä: Relanderin paperia on vasemmalla kehuttu lukematta sitä, niin paljon huonoa siinä on.

Ed. Koskinen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korvan 12—13 miljardia tuntui jotenkin tutulta. Heillähän on kokemusta tästä, että palkkasummasta 12 miljardia siirretään maatalouden tukemiseen. Jos tehtäisiin siten, että palkkasummasta suoraan siirretään johonkin muuhun tarkoitukseen, sehän ei silloin lisää kansantalouden kasvua, sillä ei ole elvyttävää vaikutusta, niin kuin tässä tilanteessa pitäisi työllisyyttä kohentavilla toimenpiteillä olla.

70-luvun lopussa, kun nuorisotyöttömyyden määrä ylitti 20 000, käynnistettiin valtavia ohjelmia, silloinkin sosialidemokraattien ja ammattiyhdistysliikkeen vaatimuksesta. Työharjoittelua lisättiin, työllisyyskoulutusta, otettiin peruskouluun kymppiluokka jne. Tällä hetkellä, vaikka alle 25-vuotiaiden työttömien määrä on yli nelinkertainen, lähestyy sataatuhatta, näitä toimenpiteitä on peruttu eli kunnat ovat joutuneet lopettamaan kymppiluokkia, supistamaan ammatillista koulutusta ja työvoimapoliittista koulutusta ei ole lisätty lainkaan siinä suhteessa kuin olisi ollut tarvetta.

Vasta nyt Relanderin ohjelma vuotta tai puoltatoista vuotta myöhässä esittää juuri niitä toimenpiteitä, joita sosialidemokraatit ovat jatkuvasti vaatineet. Tämä valtava viive on se, jossa — mihin ed. Stenius-Kaukonen viittasikin — hallitus ei ole noudattanut lainkaan työllisyyslain ajatuksen kulkua, että ensisijaisesti talouspoliittisin toimenpitein, toissijaisesti työvoimapoliittisen ohjauksen, työnvälityksen ja koulutuksen avulla ja vasta viimesijaisesti ns. velvoitetyöllistämisellä hoidetaan työttömyyttä.

Mitä Relanderin ohjelmaan ed. Ukkola viittasi, kyllä me toki olemme huomanneet, että sinne on koiria haudattuna, työsopimuslain purkamista jne. Ei turvattomuutta lisäämällä nuorisotyöttömyys poistu.

Ed. T. Roos (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola jälleen perinteiseen tapaansa aloitti työviikon sosialidemokraattien kylvetyksellä. Jotta tällainen valtava henkinen ponnistelu ei hukkaan menisi, vastaanpa hänelle kohteliaasti.

Kyllä me osan Relanderin paperista hyväksymme, nimenomaan sen, minkä Relander on hyväksynyt meidän paperistamme, mutta emme juurikaan sen pidemmälle.

Mitä muuten näihin arvioihin tulee, kyllä me itse arvioimme ja analysoimme Relanderin paperit niin kuin omammekin, emme tarvitse siihen liberaalisen eduskuntaryhmän tukea, emme tarvitse emmekä sitä pyydäkään. Mutta muu tuki tietysti on paikallaan. Yksikin sormi oikean asian puolesta hallitusta kaatamaan on kovin tervetullut.

Ed. Törnqvist (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Korva peräänkuulutti sitä, että 5 prosentin palkkojen alennuksella, joka olisi noin 12,5 miljardia, voitaisiin työllistää nuoria.

Minä olen varma, että joka ikinen meistä ja muistakin työssäkäyvistä luopuisi mielihyvin 5 prosentista, jos varmasti tietäisimme, että joku nuori saa sillä työpaikan. Mutta jos meillä on, niin kuin minulla on ja monella muulla, sellainen karmea epäilys, että niistä rahoista, joista luovumme, eivät hyödy nuoret vaan niistä hyötyvät pankit, joita joudutaan tukemaan yhä enemmän, ne menevät kuin kankkulan kaivoon. Ne menevät sellaisten yritysten tukemiseen, jotka eivät työllistä. Se epäilyttää, enkä ole yksin epäilyjeni kanssa.

Mitä tulee Relanderin selvitykseen, siinä ei ollut mitään uutta, ei mitään sellaista, joka olisi tänä päivänä ja viime viikolla keksittyä, vaan vanhoja, joskin osa hyviksi koettuja asioita oli kerätty siihen. Milloin ne sitten ovat lakiesityksen muodossa tarpeellisilta osin, jää nähtäväksi. Se on hallituksen asia. Milloin niistä tehdään sellaisia päätöksiä, jotka muuttuvat käytännön toimiksi, se on hallituksen asia. Mutta tosiasia on, että nyt hallitus on jossakin unten mailla uinumassa, kun se ei tee minkäännäköisiä päätöksiä.

Kaikkein paras tasauskeino ja rahankeruukeino on verotus. Oecd:n tilaston mukaan, jonka tänä päivänä valtiovarainvaliokunnasta otin, Suomi on verotuksessa 11. sijalla eli ei mitenkään korkealla. Siinä olisi ainakin tilapäisesti varaa kerätä suurituloisilta yhteiseen pottiin. Minä olisin aivan valmis maksamaan sitä kautta.

Ed. Mäkipää (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ihmetyttää keskustalaisten Ala-Nissilän, Korvan ja keitä siellä nyt olikaan työn arvostus. Sanottiin, että ns. haravatyö on toisarvoista. Toivoisinkin, että nämä veljekset ottaisivat joskus käteensä haravan tai kirveen tai muun, niin näkisivät, että jokainen työ Suomenmaassa on arvokasta.

Mielestäni on nykyisessä tilanteessa turha syyttää ammattiyhdistysliikettä. Puhutaan, että pitäisi 5—10 prosenttia laskea palkkoja, tällä saataisiin uusia työpaikkoja, voitaisiin perustaa

uusia yrityksiä. Yrittäkää nyt jo, hyvät keskustan edustajat, lähteä siitä, että turvattaisiin nykyiset yritykset ja annettaisiin tukea muillekin kuin pankeille, jotka ovat kasinopelejänsä viime vuosien varrella harrastaneet.

Lain tarkoituksena on tosiaan, niin kuin keskusta haluaa, että nuoret passivoidaan, heidät jätetään toimeentuloturvan piiriin. Mielelläni haluaisinkin kuulla vastauksen, mitä tapahtuu niille nuorille työttömille, jotka eivät ole saaneet ensimmäistä työpaikkaa, jotka eivät saa mistään tukea. Onko se arvokasta, että he joutuvat kerjäämään kunnan sosiaaliluukulta? Tämä tuntuu olevan keskustapuolueen tahto.

Ed. K o r v a (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Äskeisen puheenvuoron johdosta voi vain lyhyesti todeta, että edustaja tahallaan ymmärsi puheenvuorot tietysti väärin ja on siihen oikeus, jos hän haluaa.

Ed. Laakson puheenvuoron johdosta haluan sanoa seuraavaa, kun väitettä useasti muuallakin esitetään. Hän sanoi, etteihän siinä ole mitään järkeä, että kansakunnan palkkasummasta imetään ostovoimaa pois, jos otettaisiin palkasta muutama prosenttiyksikkö ja jaettaisiin se sitten työttömille työpalkkoina. Kyllähän minun ehdotukseni kaikkien teorioitten mukaan on hyvin viisas ajatus kulutuskysynnän kannalta sen vuoksi, että sellaisten, joilla palkat ovat yli 10 000 tai vieläkin suuremmat, ns. kulutusjousto on oikein selvästi alle 1 eli siellä ei kuluteta koko lisämarkkaa vaan enintään 10—20 prosenttia, mutta jos työttömälle jaetaan palkkaa, se menee kaikki kulutukseen. Kansantalouden kulutuksen näkökulmasta on täysin väärät perusteet ja virheellistä puhua, että siinä imettäisiin ostovoimaa pois ja entisestään syvennettäisiin kierrettä.

Valitettavasti tällaisia puheita esiintyy tässä salissa ja jopa muuallakin. Ihmettelen, kuinka matalaa taloudellinen tietämys on näistä asioista. Vai eikö haluta tunnustaa tällaisia ihan oikeastaan alkeismatematiikkaan liittyviä tosiasioita?

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Törnqvistille olisin sanonut siitä, vaikka hän menikin pois salista, kun hän sanoi, että toki palkansaajat luopuisivat osasta rahastaan työttömien nuorten hyväksi, jos se vain menisi oikeaan kohteeseen, vaan kun ei ole varmuutta. Hän oli siinä mielessä ihan oikeassa, että eihän sitä tiedä, mihin raha tällä tavalla menee.

Mutta tukitoimet voidaan kohdistaa pelkästään nuorille. Olen järkyttynyt siitä epäsolidaarisuudesta, jota vasemmalla oli nimenomaan ministerin ehdotusta kohtaan nettopalkkasysteemin järjestämisestä nuorille. Se tyrmättiin kautta linjan. Se olisi nimenomaan ollut sellainen, josta olisi taatusti tiennyt, että tuki tulee oikeaan kohteeseen. Ne puheet, että nuoret ovat tällaisessa järjestelmässä orjatyövoimaa, ova törkeitä, tai että he menettävät eläkkeensä, sillä TELin piiriin tullaan vasta 24-vuotiaana. Tämä järjestelmä oli tarkoitettu juuri alle 24-vuotiaille. Sielläkin puolella pitäisi asenteita hieman ryhtyä tarkistamaan.

Ed. Tennilälle olisin sanonut, että hän ei ole seurannut aikaansa. LKP puolueena ja eduskuntaryhmänä oli ensimmäinen, joka esitti pakkolainaa suurituloisilta.

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Minä pyysin puheenvuoron sen jälkeen, kun kuulin ed. Häkämiehen puheenvuoron. Ed. Häkämies puhui niistä, jotka katsovat työllisyyslain tarpeelliseksi.

Korostan hallitusmuotoa, koska sehän pakotti työllisyyslain säätämiseen. Totta kai hallitusmuoto edellyttää sitä, että valtion on järjestettävä työtä, ellei laissa ole toisin säädetty. Kun tässä suhteessa oli puute, säädettiin työllisyyslaki, jolla oli sitten tavoitteena toteuttaa tuo hallitusmuodon tarkoitus. Nyt te katsotte, ed. Häkämies, että tämä on vanhanaikaista. Minä haluan todeta, että hallitusmuoto on kohta pitkälti yli 70 vuotta vanha. Siinä on monta muuta paljon vanhempaa kohtaa kuin tämä 70-luvun alussa säädetty lisäys, johon työllisyyslaki aikoinaan perustui. Nyt te siis hyväksytte sen näkökohdan, että tämän hallitusmuodon velvoitteen tilalle otetaan se, mitä hallitus sanoo, että työllisyyden hoidosta aiheutuu kustannuksia. Näin tämä tuleekin lähtökohdaksi eikä työttömän näkökulma, johon hallitusmuoto perustuu. Minusta tämä on erityisen outoa tilanteessa, jossa todellisten työttömien määrä ylittää varmasti puolen miljoonan rajan.

Lopuksi totean ed. Korvalle, kun te puhuitte uusista lääkkeistä, että jo viitattiin siihen, että otettaisiin koronkiskureilta. Mutta uusia lääkkeitä on esittänyt esimerkiksi sosiaaliministeri Huuhtanen ehdottamalla työajan pidentämistä ja siten työn uudelleenjakamista. Miten tämä auttaisi työttömyyden vähentämistä? Se päinvastoin estää työttömyyden vähentämistä.

Ed. H ä k ä m i e s (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! En toki ollut eduskunnan jäsen

silloin, kun työllisyyslaki on säädetty, mutta ed. Laineen tulkinta on aika pitkälle menevä. Huomauttaisin myös siitä, että Suomi on ainoa länsimaa, jossa tämän kaltainen lainsäädäntö on voimassa. Kyllähän työllisyyslaki lähtee siitä lähtökohdasta, että ikään kuin hotellin jokaista kerrosta joku vartioi.

Olen sitä mieltä, että työllisyyslakiin käytetyt varat täytyy käyttää työllisyyden hoitoon. Mutta laki ja sen ympärillä pyörivä byrokratia on kankea eikä ole toimiva. Sen takia olisi järkevämpää toimia paljon joustavammin menetelmin. En suinkaan, ed. Laine, tarkoittanut sitä, että työllisyyslain kumoamisella säästyvät varat käytettäisiin johonkin muuhun tarkoitukseen kuin työllisyyteen, totta kai työllisyyteen mutta nykyistä tarkoituksenmukaisemmin.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Laine on siinä käsityksessä, että jos työaikaa pidennetään, se vähentää työtilaisuuksia muilta. Se ei tietenkään pidä paikkaansa, koska jos esimerkiksi teollisuus pystyy toimimaan täydellä teholla, sellainen teollisuus, joka edelleen pystyy viemään, kyllähän silloin kansantalous hyötyy siitä. On vaikea yhtäkkiä järjestää työtä niin, että voitaisiin tilapäisesti tai muuten ottaa muita töihin verrattuna niihin, jotka jo normaalisti ovat työtoiminnassa mukana. Kaikki pekkaspäivät, pitkät lomat ja muut ilman muuta vähentävät Suomen kansantalouden kykyä ja niitä varoja, joita Suomessa on käytettävissä. Kun työtä lisätään niille, joilla sitä on, siis tarpeetonta työajan lyhentämistä vältetään, siitä tulee mahdollisuuksia muillekin, kun kansantalous rikastuu.

Ed. L a i n e (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Vaikka olenkin sitä mieltä, että turha nyt professorin kanssa on pidempään väitellä, haluan sanoa, että sellaisessa ajatuksessa kuin työn uudelleenjakamisessa olisi järkeä silloin, jos esimerkiksi ylipitkä tai pitkä työpäivä jaettaisiin kahteen osaan. Tällä tavalla voitaisiin työllistää useampi henkilö, tosin valitettavasti vain osa-aikaisesti. Mutta nyt osa-aikaisestikin työllistettäviä olisi paljon mutta ei sijoiteta edes osa-aikaisesti, saati kokopäivätyöhön.

Ed. T i u r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Osa-aikatyötä kannattaa varmasti lisätä, mutta minä ainakin muistan, että ammattiyhdistysliikkeet ovat yleensä sitä vastustaneet. Jos taas tulee työn jakamista, se ei ole niin yksinkertainen tehtävä, koska nykyään työ vaatii aikamoista tietoa, taitoa ja koulutusta. Ei voida yhtäkkiä löytää sopivaa henkilöä työn jakamiseen. Minusta on joka tapauksessa järkevää poistaa tarpeetonta loma-aikaa, joka ei kuitenkaan ketään varsinaisesti hyödytä.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Yhtään työpaikkaa ei varmasti tullut nyt käydyn keskustelun aikana. Ed. Tiurin näkemys oli täysin käsittämätön, vaikka yritin siihen kuinka paneutua.

Peräänkuulutettiin hyvää työministeriä. Sellainen meillä aikoinaan oli: Urpo Leppänen, joka työskenteli sisulla ja sydämellä ja sai työllisyyslain aikoinaan aikaan. Tällä hetkellä työllisyyslakia murennetaan. Käytännössä se on murennettu jo kokonaan. Nyt pyritään jollakin Relanderin paperilla paikkaamaan ja korvaamaan tilannetta. Eihän Relanderin paperi ole mitään muuta kuin sitä, että rahaa tai oikeastaan kuolleita lehtiä haravoidaan paikasta toiseen, ja on yhdentekevää, missä kasassa rahat ovat, tehdäänkö niillä töitä vai maksetaanko niillä työttömyydestä. Urpo Leppänen oli hyvä mies, ja hän työllisti vielä sen jälkeen itsensä ja vaimonsa, ja taitaa olla pienimmäiselläkin jo pankkitili, kun näyttää olevan markan reunassa kiinni kovasti ainakin lehtitietojen mukaan.

Työllisyyslaki ja velvoitetyöllisyys evät luonnollisesti vastaa sitä tarvetta, joka nuorella ihmisellä on saada elämäänsä ulottuvuutta ja visioita, joiden varaan perustetaan perhe ja hankitaan koti ja muuta tällaista. Se on ihan selvä asia, että työllisyyslain nyt poistettava etu on ollut vain hätäapua nuorille. Mutta siinä on erinomaisen tärkeä asia se, että jos meillä on edes vähäisintäkään odotusta paremmasta tulevaisuudesta, nuoret ihmiset pidetään työn reunassa kiinni. Toisin sanoen heille annetaan mahdollisuus olla työssä kiinni ja tutustua siihen sillä tavalla, että he olisivat yhteiskuntakelpoisia ihmisiä siinä vaiheessa, kun alkaa olla sitä työtä, toivottavasti, jonka varaan tulevaisuuden elämä voidaan lopullisesti perustaa.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! On taas ollut perusteltua käydä työllisyyslain peruskurssi läpi, vaikka kovin monta ei tälle kursille ole osallistunutkaan. Tässäkin keskustelussa on käynyt ilmi, että hallituspuolueiden edustajat eivät läpäise edes työllisyyslain peruskurssia, koska he eivät tiedä, mitä työllisyyslaki pitää sisällään. He eivät tiedä, että lain keskeinen

lähtökohta on se, että harjoitetaan sellaista talouspolitiikkaa, jolla saavutetaan täystyöllisyys. Se on työllisyyslain lähtökohta. Ensisijaisesti toimitaan avoimilla työmarkkinoilla, toissijaisesti julkisilla toimenpiteillä, ja nämä velvoitteet ovat vasta viimesijainen keino, joka on tarkoitettu suojaverkoksi, joka tulee käyttöön vasta sitten, kun kaikki muut keinot on käytetty.

Työllisyyslain voimassa ollessa on koko ajan yritetty kiivetä latvasta puuhun. Sen takia se on tietysti epäonnistunut, koska puuhunkaan ei sillä tavalla pääse. Kun velvoitteiden piiriin työttömyyden kasvaessa tulee enemmän ja enemmän väkeä, niin hallituksella on erittäin yksinkertainen ratkaisu: Käytännössä kumotaan työllisyyslaki. Tällä tavalla meidän työttömyysongelmaamme ei tuoda ratkaisua.

On erittäin mielenkiintoista verrata kahden porvarihallituksen tekemisiä: Suomessa ja Ruotsissa. Meillä hallitus on tuottanut viime aikoina virkamiestyönä lukuisan määrän esityksiä, joista ei tahdo saada tolkkua sen vertaa, onko hallituksella aikeita toteuttaa niitä vai ei. Mitä tulee budjettipäällikkö Sailaksen nimellä kulkeviin esityksiin, jotka tosiasiassa ovat tietysti ministeri Viinasen esityksiä, niin toivottavasti niitä ei toteutetakaan. Ne olivat sen suuntaisia, että niihin ei kannata paneutua sen enempää. Toivottavasti ei toteuteta sellaisinaan myöskään selvitysmies Relanderin esityksiä, mutta näitä kannattaa ruotia hieman tarkemmin.

Kannattaa ensinnäkin lainata Relanderin raportista seuraava kohta, jossa hän toteaa: "Selvitystyön aikana minulle on hahmottunut, etteivät kaikki hallinnonalat ja niiden alaiset virastot kiinnitä riittävästi huomiota suurtyöttömyyden ratkaisemiseen. Korostan voimakkaasti, että eri hallinnonalojen tulee kiinnittää suurtyöttömyyteen nykyistä enemmän huomiota yhtenä osana tulostavoitteitaan asettaessaan." Juuri näin on ollut, että hallitus ei ole pyrkinyt siihen, että avoimilla työmarkkinoilla todella pystyttäisiin järjestämään työtä. Mutta se ei myöskään ole huolehtinut siitä, että julkinen hallinto pyrkisi kaikin voimin, niin kuin työllisyyslaki edellyttää, ratkaisemaan työttömyysongelmaa yleensä ja tässä tilanteessa nimenomaan suurtyöttömyyden ongelmaa. On kyllä mielenkiintoista, että selvitysmies joutuu voimakkaasti korostamaan, että tähän asiaan tulee kiinnittää huomiota ja että hänellekin on vasta tämän selvitystyön aikana hahmottunut tämä asia. Kyllä tämän asian nyt olisi pitänyt hahmottua, kun ylipäänsä seuraa, mitä Suomessa erityisesti tämän hallituksen aikana on tapahtunut.

Selvitysmies Relander esittää kolme kohtaa työllisyyslain heikentämiseksi taikka hän esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja työllisyyslain kehittämiseksi, jotka lyhyesti referoiden ovat:

a) Työllistämisvelvoitteet kumotaan ja työhallinto velvoitetaan käyttämään määrärahat nuoriin ja pitkäaikaistyöttömiin.

b) Työllistämisvelvoitteet kumotaan ja kohdennetaan määrärahat uudistamalla työllisyyslaki siten, että samalla edellytetään tukityöllistämisen tiukka nivominen työvoimapalveluihin.

c) Kumotaan nuorten työllistämisvelvoite ja käytetään velvoitteesta vapautuvat määrärahat koulutukseen, työharjoitteluun ja harkinnanvaraiseen tukityöllistämiseen. Pitkäaikaistyöttömien velvoite jätetään voimaan.

Kaikki nämä kolme kohtaa ovat sellaiset, että jotta näitä asioita voitaisiin lähteä viemään eteenpäin, ne eivät edellytä työllisyyslain velvoitepykälien kumoamista, vaan nämä muut toimenpiteet, mitä tässä on ehdotettu, voidaan toteuttaa, mistä automaattisesti seuraa se, että velvoitetyöllistämisen tarve vähenee. Juuri tämä oli koko lain idea, että näinpäin olisi tullut toimia. Mutta hallitus ei ole osoittanut harkinnanvaraiseen työllistämiseen varoja riittävästi eikä käyttänyt muitakaan keinoja. Näin ollen ei ole mitään tarvetta ryhtyä työllisyyslain kumoamiseen, mutta sen sijaan tähänkin selvitykseen on koottu niitä esityksiä, mitä on erityisesti opposition taholta kerta toisensa jälkeen tämänkin eduskunnan aikana toistettu. En käy niitä toistamaan. Tämän verran referoin Relanderin esitystä tässä yhteydessä.

Sitten on syytä vielä verrata Suomessa ja Ruotsissa esillä olleita ns. säästöpaketteja. Suomessa säästetään heikentämällä työllisyyslakia, kuten juuri puheena olevassa esityksessä erityisesti nuorten osalta lakia yritetään heikentää, mikä on kaikkein väärin kohde säästää. Juuri nuorten työttömyys on meidän vakavin ongelmamme. Suomessa heikennetään nuorten työllistämismahdollisuuksia. Ainakin tähän asti kaikki toimet ovat olleet sellaisia. Toivotaan nyt, että Relanderin paperi kääntää tilanteen toisin päin ja ryhdytään toimenpiteisiin. Mutta siihen tarvitaan rahaa ja siihen tarvitaan ensinnäkin lisäbudjetti eikä mikä tahansa, vaan kunnon lisäbudjetti heti nyt vaikka ennen kunnallisvaaleja. Sen verran voimme varmasti hallitukselle antaa kunnallisvaalipotkua, että vaadimme siltä ennen kunnallisvaale-

ja kunnollisen työllistämislisäbudjetin erityisesti nuorten työllistämiseksi.

Kun Suomessa yritetään työllisyyslakia nyt heikentää, niin Ruotsissa hallituksen ja sosialidemokraattien kompromissi pitää sisällään säästöjen ohella sentään huomattavan satsauksen työllisyyteen. Suomessa on nyt riemastuttu siitä, että Ruotsissa on tehty historiallinen kompromissi hyvinvointivaltion purkamiseksi, mutta näissä arvioissa ei ole paneuduttu Ruotsin pakettiin. On totta, että Ruotsissakin säästetään valtion menoissa ja säästöjen kohteeksi joutuvat myös sosiaalietuudet. Mutta verrattuna siihen, mitä Suomessa on jo tapahtunut ja mitä nyt esimerkiksi Sailaksen paperissa esitetään, Ruotsin esitykset ovat sangen maltillisia ja ne esitetään toteutettaviksi tavalla, jossa siirtymäajat ovat huomattavan pitkät.

Sen sijaan päinvastoin kuin meillä, huolimatta EY-jäsenhakemuksesta, Ruotsissa katsotaan mahdolliseksi tasapainottaa budjettia työllisyyden hyväksi myös lisäämällä tuloja eli kiristämällä verotusta. Ruotsi lykkää pääomatulojen verotuksen alentamista ja omaisuusverotuksen poistamista. Ruotsi lisää haittaveroja 5,5 miljardilla markalla. Ensi vuoden budjettisäästöt Ruotsissa ovat sopimuksen mukaan 18,9 miljardia kruunua eli 3—4 prosenttia valtion budjetista. Mutta samanaikaisesti verotuloja esitetään lisättäväksi 8,7 miljardia kruunua eli Ruotsissa olevista säästötarpeista näin huomattava osa aiotaan kattaa nimenomaan sillä, että leikkausten sijasta kiristetään verotusta, millä saadaan rahat maksuihin.

Merkittävintä on, että rakenteelliset säästötoimet, joiden aikaansaamista Ruotsin eduskunta on edellyttänyt, jaksotetaan 4:lle, jopa 8—10 vuodelle. Tässä on kysymys aivan muusta kuin Suomen valtiovarainministeriön kirveenheilutuksesta sosiaaliturvan lasikaapissa.

Kaikkein merkittävintä on, että ruotsalainen malli pitää sisällään lähes 10 miljardin kruunun työllistämis- ja koulutuspaketin, jolla luodaan yhteensä 123 000 koulutus- ja työpaikkaa. Tähän pakettiin kuuluu mm. 2,9 miljardin panostus harjoittelupaikkojen luomiseen 36 000 nuorelle, saman suuruinen panostus 30 000 henkilön aktiivisiin työllistämistoimiin.

Eli tämän työllisyyslain muutosesityksen me voisimme jättää käsittelemättä ja ryhtyä käsittelemään hallituksen eduskunnalle tuomaa lisäbudjettia, jossa on vastaavat panostukset nuorten työllistämiseen ja myös muihin työllistämistoimiin. Silloin ei tarvitse hallituksen ihmetellä sitä, että oppositiosta ei löydy mitään tukea hallituksen esityksille. Kyllä näille löytyy, mutta parempi vaihtoehto olisi se, että kun tämä hallitus on nyt osoittanut sen, että sillä ei ole halua toimia tällä tavalla, hallitus vetäisi lelunsa hiekkalaatikolta ja laitettaisiin pystyyn uusi hallitus, joka ei leikkisi hiekkalaatikolla, vaan ryhtyisi tositoimiin nimenomaan työllisyyden järjestämiseksi tässä maassa kuntoon.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto.

15) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi rakennuslain 136 a §:n kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin ympäristövaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Tämä on mielenkiintoinen poikkeus hallituksen monista esityksistä. Tähän saakka hallitus on aina väittänyt, että valtion ja kuntien kustannusjakoa ei muuteta. Nyt hallitus tunnustaa, että tämä esitys tarkoittaa valtion ja kuntien välisen kustannusjaon muuttumista kuntien tappioksi.

Haluan tähän asiaan kiinnittää nyt sen vuoksi huomiota, että kysymyshän on sellaisista kunnille tähän saakka tulleista korvauksista, jotka ovat välttämättömiä sen vuoksi, että kaupungin taikka kunnan alueella kulkee väylä, jolla yhdistetään valtatiet, jotka valtio rakentaa. Tähän saakka kunta on voinut saada valtiolta korvausta ja toisaalta tämän mukaan myös harkinnanvaraista korvausta silloin, kun kysymys on ollut suureen liikenneväylään liittyvän sillan rakentamisesta, tunnelista, leikkauksesta jnp.

Nyt hallitus ehdottaa tämän kaiken kumoamista. Minun mielestäni tällaista lakia ei pitäisi hyväksyä. Toivon, että asianomainen valiokunta hyvin tarkkaan tähän hallituksen esitykseen tutustuu.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään ympäristövaliokuntaan.

16) Ed. Rauramon ym. lakialoite n:o 29 laiksi ajoneuvoasetuksen 63 §:n 1 momentin b kohdan kumoamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin liikennevaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. R a u r a m o : Herra puhemies! Nyt puheena olevat paketti- ja erikoisajoneuvot ovat aikaisemmin olleet eräänlaisten verohelpotusten piirissä. Suomalaiseen tapaan kun nämä ajoneuvot olivat verohelpotusten piirissä, niille säädettiin muita erikoisrangaistuksia ja sellaiseksi löydettiin 80 kilometrin kattotuntinopeus. Nyt verohelpotukset näiltä autoilta on poistettu, mutta taas suomalaiseen tapaan ei sanktioita näiltä autoilta poistettu. Tämän lakiehdotuksen tarkoituksena olisi sallia näille autoille suurimmaksi sallituksi nopeudeksi 100 kilometriä tunnissa.

Yleensäkin Euroopassa nopeutta säännellessään maat pitävät rajana kokonaismääräältään enintään 3 500 kilogramman painoisia ajoneuvoja, mikä myös kattorajana tässä lakiehdotuksessa. Näiden ajoneuvojen ajo-ominaisuudet ovat nykyään keskimääräisesti vähintäänkin hyvän henkilöauton luokkaa.

On mielenkiintoista nähdä, millaisen kohtelun lakiehdotus saa valiokunnassa, koska tämän on valtaosa valiokunnan jäsenistä allekirjoittanut.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään liikennevaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon:

17) Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 10 (HE 88)

18) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24 (HE 127)

19) Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 7 (HE 121)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 15.40.

Täysistunto lopetetaan kello 15.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen